

pedagógia» papirosarcai feleslegesek, mert abban mindenki egyetért, hogy minél alaposabban eléri az iskola a szellemi nevelés terén sajátos céljait, annál inkább szolgálja a honvédelem érdekeit is. De nagyon egyoldalú álláspont volna a testi arravalóság szempontjait teljesen mellőzni. Hetenként egy szabad délutánt (a játékdélutánt), havonként egy egész napot a katonai előkészítés érdekében felhasználni nagyon értékes lesz és e követeléssel minden jogos kívánság kielégíthető. — A lefolyt tárgyalás eredményeként készült felterjesztést a M. Tképző 1. száma közli.

Nemzeti Nénevelés (1916) 1. és 2. számaiból is látszik, hogy a nevelés új feladatai mindazokat foglalkoztatják, akik valamely pontról a mai állapotokat figyelik s a jövőt elgondolják. Teljesen érthető, hogy *Szász Károly* a nőkérdést abba az irányba szeretné terelni, hogy «a nők számára legfontosabb élethivatásoknak, a családi nevelésnek gyakorlása biztosíttassék», mert a nemzet jövőjének biztosítékait több tekintetben a családban kell keresnünk és megalkotnunk. Ezt hangoztatja *Gyertyánffy István* is, aki *Theano*-jában azt fejtegette: mi a nők hivatása az erkölcsi megújulás szolgálatában; itt meg folytatja, hogy «anyákra van szüksége most a hazának, olyanokra, akik fel is tudják nevelni gyermekeiket értékes emberré». Pedagógus nem mondhat, nem is gondolhat mást, mert a nevelés főhelye valóban a család, a fő nevelő az anya. De éppen a középosztályban, amelyre itt elsősorban gondolnak, a mai viszonyok mind ellene vannak eme követelmény teljesülésének (v. ö. *Buday D.* cikkét, Bp. Szemle febr. sz.) s ezért dhajtunk nagy figyelmet *Lázárné Kaszner J.* dolgozatának, aki a nőknek kettős hivatását hangoztatja, a hitvestárson kívül a hivatásosan dolgozó embert is látja bennök, számukra a nemzet érdekében kívánja megfelelő pályák megnyitását és a tudományos pályákra való todulás meggátítására a leányok figyelmét inkább a gazdasági foglalkozások felé szeretné terelni. E mai vonatkozások között érdekes és gondolatkelto *Sebestyénne Stetina Ilona* emlékezése Veres Pálnéről. A szerző dolgozatai egymásután több-több részletet nyújtanak nénevelésünk történetéből s reméljük, hogy egyszer csak meglep bennünket az általa jól ismert korszak teljes történetével. Sokat tenne ezzel arra, hogy a nénevelés kérdése a mostani egyoldalú és gyakran szűkkörű megítélésből kiemelkedjék.

Orsz. Középisik. Tanáregy. Közlöny (1915/6) 8—9. sz. *Cholnoky J.* a középisik. földrajzi oktatás javítása tárgyában részletes javaslatot terjeszt elő. A nyolc évre elosztott anyagot ugyanúgy jelöli meg, mint a Földr. Társ. javaslata (l. *M. P.* 1916: 109. 1.), de részletezi is és óraszámot is közöl (3, 3, 2, 2, 2, 2, 2 = 18). *Incze J.* a felső leányisik. reformkérdés mai állását ismerteti. A mozgalom okául azt jelöli meg, hogy a f. l. öncélú intézményként nem kell a közönségnek, mert nem ad anyagilag értékesíthető képzést és nem jó alap másféle iskolafajok számára. A felmerült tervek kritikai ismertetése után a középfokú nénevelési intézeteknek olyan szervezetét ajánlja, amelynek gerince a 8 osztályos, reális irányú leányliceum lenne, az V. o.-tól kezdve elválnék a törzstől 4 osztályos gimn. irány. *Kemény F.* bő szemlében világitja meg az ifjúság katonai előkészítésére vonatkozó külföldi törekvéseket. Az oroszok egyoldalúan a háború

céljaira gondolnak; a németeknél két irány van: egyik határozottan katonai szellemű (mint Ausztriában is), a másik a test általános kiképzésén kívül az erkölcsi és szellemi tulajdonságok gondozását is kívánja.

Szent Gellért (1915/6) 5., 6. és 7. sz.: K. jegyű író a kath. intelligencia nevelésére leghivatottabbnak a szerzetes-iskolát látja, mert ebben nemcsak névleges a kath. nevelés, nem egyedül a hittanár munkája folyik ilyen szellemben, hanem az egész nevelést a szerzetes-iskolák mindenik tanára egyező szellemben folytatja. Az általok megalapozott nevelés azonban nem folytatódik a gimn. elhagyása után; ennek érdekében kívánja, hogy az egyetemre kerülő ifjakat az egyes szerzetes-rendek Budapesten élő kollégiumai gondozzák tovább vallásos egyesületek keretében. — E cikk kapcsolatos a *Magyar Kultúra* 1915. évf.-ban olvasható számos, ily tárgyú felszólalással. L. még: *Kath. Szemle* 1915 dec.: *Mester J.*: A kath. intelligencia megnyerése.

KÜLFÖLDI LAPOKBÓL.

A felekezeti különbségek és a történettanítás. A *Vergangenheit und Gegenwart* 1916: 1. sz.-ban Sebastian *Merkle* würzburgi egyet. tanár a szerkesztő kérésére azt fejtegeti: vajjon miképen lenne elkerülhető, hogy a most elült felekezeti villongások a háború után újra kezdődjenek? Hiú álmodozásnak tartja a ker. felekezetek egyesülésének a gondolatát; nem hiszi célravezetőnek sem a térítő kísérleteket, sem a közömbösséget; lehetőnek véli azonban a megértést, ha általános lenne annak a felismerése, hogy a vallási különbségek történeti fejlődés eredményei, hogy a ker. vallás mindenik alakja Krisztus szellemét igyekszik megvalósítani; ha aszerint élünk, bármelyik felekezet tagjaként lehetünk jó keresztyének és tisztességes polgárok s hogy a történet folyamán egyik felekezet sem kizárólag értékes vagy kizárólag káros hatással volt a nemzetre. Főként ennek az igazságos, egyoldalúságtól mentes hirdetésében és az erről való meggyőzésben látja a történettanítás nagy nemzeti feladatát; az elfogulatlatlanul keresett történeti igazság őszinte tanítása lehet kiegyenlítője az ellentéteknek és felekezeti harcoknak. Maga ez a cikk ad használható utmutatást arra, hogy a középkor és a reformáció, Luther személye és számos más kérdés (a 30 éves háború, a szekularizáció, az 1866. és 70. évi háborúk) tárgyalásában miként lehet kath. és prot. részről az igazsághoz és így az egyetértéshez közelebb jutni. Irodalmi adatokkal igazolja, hogy minél mélyebbre hatol a kutatás, minél többfelől indulnak ki a kutatók, annál tisztább világosság és annál több tekintetben való megegyezés az eredmény. — Ezt a fejtegetést teljesen az a pedagógiai szellem hatja át, amely szerint sem felekezeti, sem közös iskolákban nem szabad a történettanítást másnak irányítania, csak az igazságra való törekvésnek és amint a feladat nehézségét hangsúlyozza, ebben is igazolását látjuk ama sokszor kimondott véleményünknek, hogy ezekben a kérdések-